

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Marshall 8214

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 38.

Stockholm den 19 September 1912

5:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år .. kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år .. kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ " " " 3: 50 $\frac{1}{4}$ " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sthlm 1912, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	--	--	--	--

Sedan tystnaden bröts.

I tystnad hölls Sverige fånget. Pressen var ett barn i linda, litteraturen en sydfrukt för förnämliga läppar. I tystnad gömdes nästan allting, som icke kunde hänföras till riksangelägenheter eller kunglighet. Och hur knappt behandlades ej äfven dylikt! Exempelvis Marie Antoinettes afrättning omtalas i en Stockholms-tidning med färre rader än som nu består en varieté-divas mimik. Och ett godt stycke längre fram i tiden låg den allmänna mänskliga tillvaron under tystnadens insegel.

Det var i dessa tider, som kvinnan var så behaglig, så proportionerlig — andligen och lekamligen — att hon just aldrig exponerade någonting kantigt. Hon var hvad man i förrgår kallade älskvärd men hvad vi i dag kalla jämstruken. Där gick hon, dag ut och dag in, mellan sin man och sina bekanta, mellan sitt handarbete och sitt tjänstfolk, diskuterade hålsöm och matrecept och talade utan accent. Hon gjorde det med samma allvar, hvarmed vi pröfva halten af våra handlingar vis-à-vis nästan och oss själfva. Vi äro tacksamma, om vi någon gång lyckas klara oss med vårt samvete. Hon var så innerligt nöjd — trodde man — bara maten, kaffet och alla arrangemang vid hennes kalaser voro lyckade. Någon annan öfverlägsenhet än den, som kunde uppkomma genom kulinarisk bravur, kunde ju aldrig komma i fråga för hennes räkning. och när kalasmaten var lyckad, var maken belåten, gästerna tillfreds, och högt kallade man

henne en utmärkt husmor. Nästa dag gick hon kanske själf bort till en gedigen släktmiddag och kvällen därefter till en lyckad supé, o. s. v. i det oändliga. Och hur mycket hade hon ej dessemellan att tänka på och beställa! Bara detta besvär med klädsömmer-skor i hemmet. Och dessa hundra och åter hundra saker, som skulle hållas i beredskap i huset för eventuella behof. Man kunde åldras för färre bekymmer än så. Och hon åldrades i sanning, fort och grundligt. Inte därför att hon efter tjugooårsåldern inte längre kunde vara klädd i hvitt — som sextioåringar nu bära med smak — utan därför att hennes synvidd begränsats till hem och släkt. Hem och släkt är godt för hjärtat, för förståndet är det för litet. Det ängsliga fastklamrandet vid det enda hon någonsin kunnat kalla sitt gjorde henne, om hon förlorade detta enda, äfven andligen bankrutt. Så föll hon ihop till en ruin långt före den tid, då naturen skulle gjutit västersolens skimmer öfver hennes drag. Hon lefde i tystnad och dog i tystnad, kan man säga. Mera än en annons i ortstidningen om dödsfallet kunde ju aldrig komma i fråga. Så till vida fick hon ju vara i fred för offentligheten. Men vinsten var af negativt slag.

Med århundradets stora uppfinningar bröts tystnadens försegling. De man hade trott födda stumma började tala. Och så blef det konstateradt, att den behagliga, nöjda, älskvärda kvinnan var kantigheten personifierad. Hon ville höra och se och lära och för-

stå. Och hon läste och reste och såg och förstod. Så började hon både tala accentueradt och handla på egen hand och efter egna begrepp. Hon ville ha nya synpunkter för snart sagdt allt hvad som rör människan som sådan.

Men se hur hon har det nu i förhållande till ofentligheten! Kan man öppna en tidning utan att möta rubriken: "Kvinnan" — i konsten, i litteraturen, i vetenskapen, i statens tjänst, i banken, i posten, i salongen, i sjukvården, i köket — ja, hvarför inte i badet, i gröngräset?

För omkring tjugofem år sedan förekom i handeln en tesort, "Rehausens blandning", som bestod af s. k. brunt och grönt te tillsammans. Kvinnan i spalterna är en sannskyldig Rehausens blandning. Hvad som där icke är brunt, d. v. s. förbrukadt för många år sedan, det är grönt, allt för grönt. I andlig bemärkelse moderna kvinnor rata denna speciella kost för damer, som pressen med synnerlig enighet anser sig alltjämt böra servera. De liberala organen sofra dock sitt material. De konservativa packa däremot gärna ihop så mycket ofördelaktigt som de ha tillgång på — kanske för att mot denna bakgrund all manlig storslagenhet skall kunna stråla desto klarare. Man märker den konservativa sidans ovanliga otur att säl- lan få formera intim bekantskap med andra kvinnor än sådana, af hvilka det går tretton på dussinet. I ersättning har man ju dock å samma sida haft den ovanliga turen att ej träffa på några andra män än elitmännen. Bara en veckas axplockning i spalterna skulle bli öfverväldigande.

Undras hur många tidningar som aftryckt Carl Larssons bref till Eskilstunabon: "Jag tror ej riktigt på kvinnans duglighet som konstnär" — — "och alla dessa stackars målarinnor, äfven sådana med namn, huru ynkliga äro ej i regel dessas lif! En duglig husmoder, en skicklig arbeterska, hur ofantligt mycket hederligare, bättre och välsignelserikare äro ej de!"

"Hederligare, bättre" . . . Det skall vara kvinnan man vågar slunga en sådan utmaning i ansiktet! Den "fattigdom och förtviflan", som enligt Carl Larsson döljer sig bakom de festliga konstnotiserna i tidningarna, den döljer sig sorgligt nog äfven bakom de festliga och ärofulla notiserna om mången manlig målare. Men att säga om en sådan, som ej lyckats, att han vore hederligare och bättre, om han drogs med fattigdom och svält som gift statare eller om han tvinnade i en fabrik, det skulle väl ingen vilja göra. För en man skall valet vara fritt — ej för en kvinna, om hon ock vill svälta sig till den lott, hvaråt hennes åtrå för henne.

Mätte emellertid en gång vårt kära Sverige bli rikt på en etiskt nogräknad press, som värderar landets döttrars "behag" lägre än deras själsstyrka och sätter landets söners skaparkrafter i rummet efter deras ofervillighet för det sedligt höga.

Metta Greger.

Kvinnorna och pensionsförhållandena.

Ett beriktigande och några reflexioner.

Dagny för den 5 sept. innehåller en ur dagspressen hämtad uppgift af innehåll, att i dagarna en ny lag utfärdats angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension. I denna notis heter det, att rätt att komma i åtnjutande af hel pension inträder för kvinnlig tjänsteinnehafvare efter 60 lefnads- och 30 tjänsteår; dock att sådan rätt inträder för vissa kvinnliga lärare efter 55 lefnads- och 25 tjänsteår.

För den, som haft tillfälle sätta sig in i denna och dithörande frågor, föreföll denna notis högst egendomlig. Kungl. maj:t tillsatte i somras en utredningsnämnd, som dels skulle reglera lönerna för olika lärarekategorier, dels fastställa de grunder, enligt hvilka kvinnor skola få tillträde till en hel del lärareplatser, hvilka såsom tillhörande de s. k. fullmaktstjänsterna hittills varit stängda för dem.

Frågorna om pensionsålder, lön och pension stå i ett upplösligt samband med hvarandra, och en nyutfärdad lag, som icke gärna kunde antas genast komma att upphävas, skulle ovillkorligen binda händerna på nämnden i fråga.

Någon ny lag af ofvannämnda innehåll har heller icke utfärdats, hvilket ett närmare studium af pensionslagen lätt nog kan upplysa oss. Lagen angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension daterar sig från 1907, där ofvan citerade bestämmelser återfinnas i § 5. Under åren 1908, 1909, 1911 och 1912 ha vissa ändringar och tillägg gjorts till lagen af 1907, men dessa beröra i intet afseende bestämmelserna angående kvinnliga tjänsteinnehafvares pensionering, men för hvarje gång ändringar eller tillägg gjorts till § 5 har hela paragrafen omtryckts. Detta har tydligen undgått tidningsnotisens upphofsman. I notisen uppges också, att manlig tjänsteinnehafvare blir pensionsmässig vid 67 år. Denna bestämmelse är emellertid icke generell utan liksom för en del kvinnliga gälla äfven en del undantagsbestämmelser för vissa manliga tjänsteinnehafvare, för hvilka stadgas en pensionsålder af 65, 62 eller 60 år. Pensionsåldern 65 år gäller bl. a. för ämnes- och öfningslärare vid statens läroverk.

Intet tillräckligt skäl torde emellertid kunna framföras, som kan motivera en tio år lägre pensionsålder för kvinnlig än för manlig lärare. Tendensen går tydligen också i riktning af en höjning af kvinnornas pensionsålder. Så har folkundervisningskommittén i sitt i vintras utkomna betänkande angående folkskoleseminariernas omorganisation föreslagit 60 år som pensionsålder för kvinnliga seminarielärare. Enligt en från 1 jan. 1911 gällande lag har ock pensionsåldern för lärarinna vid statsunderstödd enskild läroanstalt fastställts till 60 år.

Det är glädjande att vederbörande börjat inse det

orimliga i en så låg pensionsålder som 55 år, och man får hoppas — och arbeta för att steget snart blir taget fullt ut: samma pensionsålder för män och kvinnor.

Skälet för den tidigare pensioneringen är icke annat än ett på en otillräcklig erfarenhet stödt antagande, att en kvinna blir tidigare utarbetad än en man. Farhågorna i detta afseende äro helt säkert öfverdrifna, nota bene om kvinnorna komma att arbeta under bättre ekonomiska förhållanden än hvad de hittills i stort sedt gjort. Det är ej det arbete, som utgör en människas lifsintresse, hvilket annat än i undantagsfall bryter henne. Det är de ogynnsamma och osäkra förhållanden, under hvilka hon utför arbetet, som bär skulden härtill.

Med låg pensionsålder följer låg lön och med den låga lönen tvånget att genom extra arbete skaffa sig ökade inkomster, ofta på bekostnad af hälsa och krafter. Med högre pensionsålder följer högre lön och möjlighet att lefva under gynnsammare förhållanden med bibehållen arbetsglädje och arbetskraft.

Ett upphäfvande af bestämmelserna om kvinnornas tidigare pensionering har också påyrkats af bl. a. en sådan auktoritet som professorn i fysiologi vid Uppsala universitet Hj. Öhrvall. I sitt uttalande inför större akademiska konsistoriet med anledning af kungl. lönerogleringskommitténs betänkande angående kvinnors tillträde till vissa statens ämbeten yttrar professor Ö.: I fråga om pensionsåldern anser jag att samma bestämmelser borde införas som de nu för männen gällande. Jag kan ej finna, att det på något sätt är bevisadt eller ens gjordt troligt, att kvinnorna åldras fortare än männen, i alla händelser med hänsyn till sina själsegenskaper. — — Hvad de psykiska funktionerna angår, så har jag ingenstädes funnit ens några uppgifter om någon skillnad, än mindre att en sådan skulle vara vetenskapligt ådagalagd.

I samma riktning uttalar sig t. f. statskommissarien dr. Knut Beckman i sin reservation till statskontorets utlåtande öfver ofvannämnda betänkande. Där heter det:

Vidkommande åldern för pensionsrättens inträdande är jag icke öfvertygad om att den behöfver vara lägre för kvinnor än för män såsom nu är stadgadt i § 5 af gällande pensionslag. Detta stadgande, som icke fanns i de förslag till pensionslag, som afgåfvos åren 1894 och 1902 af för ändamålet särskildt tillsatta kommittéer, torde icke vara grundadt på någon noggrann utredning. Man synes endast ha utgått från den allmänna uppfattningen, att kvinnan är svagare än mannen, men icke fäst något afseende vid det faktum, att hon å andra sidan är mera uthållig, hvilket i sin mån bestyrkes däraf, att hennes medellifslängd är större än mannens. Dock torde det icke kunna bestridas, att likaväl som senaste pensionskommitté i sitt betänkande den 7 nov. 1902 anförde ökningen af mannens medellifslängd såsom motiv för framflyttning af deras pensionsålder, lika väl bör den omständigheten, att kvinnans medellifslängd i Sverige är större än mannens, kunna åberopas såsom ett sannolikhetsskäl för åsikten att hennes pensionsålder i Sverige bör kunna sättas lika med mannens såsom redan är fallet i Holland.

(I Finland bli likaledes män och kvinnor pensionsmässiga vid samma ålder och i Frankrike efter samma antal tjänsteår.)

Den, som det förefaller, bästa lösningen af pensionsfrågan, hvilken i lika mån tillgodoser såväl statens som individens intressen, är den, som tillämpas vid Stockholms folkskolor och som gäller lika för både män och kvinnor: stadgad pensionsålder 60 år, rättighet att med reducerad pension afgå tidigare, möjlighet att med vederbörande myndighets tillstånd kvarstå visst antal år.

En bestämmelse af innebörd att för kvarstående i tjänsten efter 60 år fordras vederbörligt tillstånd innebär för en duglig och fullt arbetsför statens tjänsteman ingen risk och för staten är det ytterst viktigt att ej nödgas behålla en tjänsteman på en plats, som han icke längre kan sköta på ett fullt tillfredsställande sätt. En pensionerad tjänsteman kommer icke heller att kosta staten mera än han såsom kvarstående i tjänsten, men sjukledig, skulle göra, då pensionen i allmänhet är lika med lönen (d. v. s. årsinkomsten, minskad med tjänstgöringspengarna) i högsta lönegraden.

För välbehöfligheten af en bestämmelse, som möjliggör tidigare afgång med full pension, talar också en af undertecknad företagen undersökning af sjukledigheten under 5 år bland lärarepersonalen vid statens läroverk i Stockholm och Göteborg. Af denna undersökning framgår, att om alla åldersgrupper medtagas, på hvarje lärare kommer 9,5 sjukdagar per läsår. Medtagas däremot ej lärare öfver 60 år, sjunker siffran till 7.

Om samma pensionsålder stadgas för män och kvinnor och olika löneplan fastställas för gifta och ogifta lärare, d. v. s. familjeförsörjare och icke familjeförsörjare, i enlighet med på senare tider framkomna förslag, bortfalla de viktigaste skälen hvarmed man sökt motivera kvinnornas lägre aflöning.

De återstående anledningarna till den lägre lönen böra vara mycket lätta att undanrödja. Så bör intet oöfverstigligt hinder finnas för att en kvinna likaväl som en ogift man åläggas att betala stadgade afgifter till änke- och pupillkassan. I händelse hon ingår äktenskap, som änka kvarstår i tjänsten och vid sin död efterlämnar oförsörjda barn, skulle dessa i så fall komma i åtnjutande af understöd från kassan. Ett annat skäl är, att kassan i motsatt fall blir lidande på hvarje tjänst, som besättes med kvinnlig innehafvare. De ekonomiska uppoffringar en man, som gör värnplikt, måste ikläda sig, böra kunna kompenseras genom ett års tidigare uppflyttning i högre lönegrad.

Hvad det förhållandet beträffar, att "en mans fysiologiska näringsbehof äro större än en kvinnas", kan detta såsom af gjorda beräkningar framgår, icke tillmätas någon nämnvärd betydelse.

Skulle det tyvärr visa sig omöjligt att genomdrif-

va samma pensionsålder för män och kvinnor, böra vi inrikta vårt arbete på att söka få den af den tidigare pensionsåldern betingade reduktionen lagd på pensionen och icke på lönen. En nedsättning af lönen kommer nämligen, äfven om den innebär fullkomlig matematisk rättvisa, att förlåna den kvinnliga tjänsteinnehafvaren ett sken af lägre kompetens, något som ur alla synpunkter sedt vore ytterst olämpligt.

Adèle Philipson.

Sojourner Truth.

En af pionärerna för K. P. R.

Den 31 augusti, då jag erhöll mina sista direkta underrättelser från Amerika, var naturligtvis ännu ingenting afgjort om utgången af omröstningen om K. P. R. i Ohio tisdagen den 3 september, men de som arbeta därför äro vissa om framgång, och ordföranden i Männens förening för K. P. R., domaren William Littleford, har fått sitt direkta intresse att befördra saken, då han nyligen på en resa i Kalifornien gaf akt på hur kvinnorna afgåvo sina röster i vallokalerna, medan deras barnvagnar utanför vaktades af uniformerade poliskonstaplar.

— Och om amendment 23 (paragrafen angående K. P. R.) icke går igenom, hvad skall föreningen då göra, tillfrågades ordföranden.

— Arbeta som förut och få den att gå igenom nästa gång, men var icke ängslig, vi skola segra.

Medan vi vänta på underrättelser, och nu då den färgade kvinnliga befolkningen officiellt medräknas bland dem som skola rösta vid det snart förestående presidentvalet, synes det mig att det skulle kunna väcka intresse att höra hvad en färgad kvinna sade om kvinnans rättigheter för sextioett år sedan, för så länge sedan, att de flesta af oss, som nu arbeta för vår idé med känslor af förhoppning och af häpnad öfver att världen i afseende på idéer står så stilla, icke ännu voro födda.

Hvem var Sojourner Truth? Del har frågats ofta i Ohio under sista tiden, då Sojourners namn varit på många talares läppar. En gång var hon slafvinna i staten New York. Hon var gammal när antislafverirörelsen var ung, och hon blef en välbekant företeelse i Ohio i synnerhet bland kväkarna. Då hon talade, plögade folk komma från långa håll för att höra henne, ty fastän hon hvarken kunde läsa eller skriva, ägde hon den lifvets visdom, som icke läres i skolan. På den andra konventionen för kvinnans rättigheter, som hölls i Akron i Ohio år 1851, var det emellertid som Sojourner gjorde sig odödlig med ett improviserad tal. Mrs Francis Gage var ordförande vid konventionen och har beskrifvit Sojourners uppträdande så dramatiskt liffullt, att det vore skada att icke återge händelsen med hennes ord. Mrs Gage berättar:

”De ledande inom rörelsen darrade, då de sågo en lång, mager negerkvinna i svart klänning och hvit tur-

ban, ofvanpå hvilken en otymplig hatt tronade, helt lugnt gå uppåt kyrkans skepp, som en drottning skrida in i koret och sätta sig på predikstolstrappan. Ett sorl af ogillande hördes bland de närvarande. Kvinnans rättigheter, har man sagt. Jo visst! En anti-slafveriaffär naturligtvis, hviskades det.

Det var första gången jag uppträdde som ordförande, och på min uppmaning återställdes odrningen och förhandlingarna fortsattes. Morgon-, för- och eftermiddags-sammanträden höllos och hela tiden satt Sojourner som en staty stilla på sin plats på predikstolstrappan med den gamla hatten neddragen öfver ögonen, armbågarna på knäna och hakan hvilande på de stora, svarta händerna. Flera gånger kommo de ängsliga och rädda till mig och sade: Låt henne icke tala Mrs Gage, det fördärivar vår sak. Alla tidningar i landet komma att säga, att vi blanda ihop vårt med abolitionen, och vi bli till fullkomligt åtlöje. Och mitt enda svar var: ”Vi få se när hon anmäler sig att tala.’

Andra dagen voro förhandlingarna särdeles lifliga Metodist-, baptist-, episkopal-, presbyterian- och universalistpräster kommo för att höra på oss och diskutera de resolutioner som framlades. En af dem häfdade mannens rättigheter och privilegier på grund af mannens öfverlägsna intelligens; en annan gjorde det därför att Kristus var man, ty om Gud önskat kvinnans likställighet med mannen, skulle han under vår Frälsares lif och verksamhet gifvit något tecken till sin vilja; åter en annan gaf oss en teologisk utläggning af ’vår första moders synd.’

På den tiden vågade mycket få kvinnor uppträda offentligt; folkets högvisa lärare kommo tydligen med de bättre argumenten, och pojarna på läktarna och alla de, som voro afvoigt sinnade bland åhörarna, njöto ohejdadt af den missträkning ’de emanciperade’ måste erfaras. Somliga af våra mera ömtåliga vänner voro nära att mista sin värdighet, och hela atmosfären bådade storm, då Sojourner Truth, som ända tills nu knappast rört på sig, reste sig upp. ’Låt henne icke tala’, flämtade många ifriga röster. Hon gick långsamt och högtidligt fram till talarestolen, lade sin gamla hatt på golvet och såg på mig med stora, frågande blickar. Ogillande hyssningar hördes uppifrån och nedifrån. Jag reste mig upp, tillkännagaf att nästa talare var Sojourner Truth och anhöll om några minuters tystnad.

Tumultet lade sig genast, och hvarje öga fästes på den svarta amazonen, som stod där nästan sex fot lång, med hufvudet högt och ögonen riktade mot höjden som i drömmande extas. Vid hennes första ord lade sig den djupaste tystnad öfver församlingen. Hon hade en djup röst, och fastän hon ej talade särskildt högt, nådde hvart ord hon sade såväl till dem, som sutto närmast, som till dem, hvilka trängdes vid dörrar och fönster.

’Ja, mina barn’, sade hon med sin egendomliga dialekt, ’då det pratas så mycket om en sak, måste det vara något galet beställt därmed. En herre därborta sade, att kvinnor behöfde hjälpas upp i vagnar, lyftas öfver besvärliga ställen och ha bästa platsen öfverallt. Ingen

-- Innan Ni köper eller beställer --

PÄLSVAROR

gör ett besök å **Pälsateljén**, Inneh. Alb. Stridsberg, MÄSTERSAMUELSG. 37, 1 tr. hörnet af Malmskillnadsgatan.

Välsorterat lager af alla slags pälsvaror. Reparationer och moderniseringar billigt och omsorgsfullt. *Spec. Jaquetter och Pälskappor.* Allm. 115 85. Riks Norm. 241.

ASTRID AHLSTRÖM & C:o.

MODEAFFÄR

18 SMÅLANDSGATAN 18, Stockholm. (Vid Norrmalmstorg.)

Rekommenderas.

har någonsin hjälpt mig upp i en vagn, lyft mig öfver en vattenpuss på vägen eller gifvit mig bästa platsen.' Hon rätade upp sig till sin fulla längd, och med mäktigt vibrerande röst frågade hon: 'Och är icke jag en kvinna? Se på mig. Se på min arm, (hon blotade sin högra arm till axeln och visade sina väldiga muskler). Jag har plöjt och sått och samlat i ladorna; ingen man har arbetat mera än jag. Och är icke jag en kvinna? Jag har arbetat som en man och kunde äta som en man — när jag fick mat —, och slafpiskan har jag tält som en man. Och är icke jag en kvinna? Jag har födt tretton barn och sett dem nästan alla säljas bort till slafvar, och när jag grät med en moders gråt, hörde mig ingen annan än Jesus.

Och så tala de om det man har i hufvudet, hvad är det det heter? (Intelligens hviskade någon). Så var det, tack söta ni. Hvad har det att göra med kvinnans rättigheter eller slafvens rättigheter? Om mitt mått icke rymmer mera än en fjärdedel af ert, vore det väl simpelt att inte låta mig få mitt lilla mått fullt.'

Hon blickade upp med en menande blick och gjorde en pekande åtbörd åt prästmannen, som kommit med argumentet om mannens öfverlägsna intelligens. Och bifallet var stort och långvarigt.

'Och den lille svartklädde herrn därborta säger, att kvinnor ej böra ha samma rättigheter som männen, därför att Kristus icke var en kvinna. Nå, hvem födde Kristus, behöfde Gud en man till det?' Och dånande åska kunde ej ha gjort det intryck på massan som nu Sojourners djupa underbara sanningar och hennes eldiga ögon.

Hon vände sig sedan mot den som talat om den första kvinnans synd och tog upp försvaret för moder Eva samt slutade så. 'Om den första kvinnan Gud skapade var stark nog att vända världen upp och ned alldeles ensam, skulle väl alla dessa kvinnor tillsammans vända den rätt igen. Och då de begära att få göra det, är det bäst att männen tillåta dem det.'

Under bifallets larm vände hon åter till sin plats på predikstolstrappan och många ibland oss hade ögonen fulla af tårar och hjärtan som klappade af tacksamhet. Hon hade tagit oss i sina starka armar, vändt hela församlingens stämning till förmån för oss och lyftat oss öfver den våg af fientlighet, som slagit upp emot oss!"

Ellen Westér.

Pre numeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Till Dagnys prenumeranter.

Vi påminna härmed vördsamt tidningens ärade prenumeranter om att årets sista kvartal inom kort är inne och att ett förnyande **i god tid** af kvartalsprenumerationen är nödvändigt för att intet afbrott i expedieringen af tidningen skall uppkomma. Dessutom få vi, i förlitande på att Dagnys läsare verkligen ha intresse af tidningens fortbestånd, betona vikten af att prenumerantantalet **ökas**. Föregående erfarenheter ha visat, att intet i detta afseende är så verksamt som en **personlig agitation**. Vi våga därför rikta en enträgen uppmaning till **alla** Dagnys nuvarande prenumeranter att hvar och en på sitt håll göra något för tidningens spridning, exempelvis skaffa **minst en ny prenumerant**. Detta är en sak, som säkerligen skulle lyckas. Endast genom en liten ansträngning af hvar och en skulle Dagny på detta sätt erhålla **ett fördubbladt antal prenumeranter** och dess ställning vara så godt som säkerställd. Att vi nu, vid sista kvartalet, särskildt uppmana tidningens prenumeranter att verksamt arbeta på tidningens spridning beror på att det är af stor vikt att redan före årsskiftet kunna något så när se huru många nya prenumeranter man kan räkna med för det kommande året.

Tidningens prenumerantantal **måste** fördubblas för att Dagny skall kunna arbeta vidare, och vi våga hoppas att alla Dagnys läsare vilja medverka därtill.

Redaktionen.

"SPLENDID"

**BÄSTA
PASSFORM**

Kr. 4:25 @ 7:50

**AKTIEBOLAGET
NORDISKA KOMPANIET
STUREPLAN.**

Finlands första kvinnliga stationsinspektör.

MILLY TOJKANDER.
som t. f. stationsinspektör å Muurola station.

Vid den lilla nordliga stationen Muurola på Rovaniemibanan ha passagerarna denna sommar mötts af en ganska egenartad syn. En kvinna med stationsinspektörs mössa på hufvudet har stått å dess plattform och gifvit order om tågens afgang. Tili en början var det icke utan att de smålogo vid åsynen af denna för dem oväntade företeelse, men då de märkte huru värdigt och vant hon utförde sina åligganden, hvilket imponerande lugn som präglade hela hennes väsen, dog småleendet bort på deras läppar. De sågo på hvarandra och nickade menande, som om de velat säga: Det är ju naturligt, att den nya tiden äfven på detta område skall göra sitt inträde.

Men huru har en kvinna kunnat svinga sig upp till stationsinspektör? Detta sakförhållande har sin lilla förhistoria, som måhända äfven kan påräkna intresse hos Dagnys läsare.

Vid trafikinspektörernas sedvanliga möte sistlidne december månad upptogs frågan huruvida möjlighet förefunnes för utvidgande af de kvinnliga järnvägsfunktionärernas verksamhet och i hvilken form detta skulle ske.

Trafikdirektören öppnade diskussionen och yttrade:

Att vid finska statsjärnvägarnas trafikafdelning under detta år rådt praktikantbrist, är ett faktum, som ej kan bortresonneras. Orsakerna till detta missförhållande behöver icke i detta sammanhang utredas, men desto viktigare är det att i tid vidtaga åtgärder, som göra praktikantbristen så att säga mindre kännbar och hvilka därjämte vore ett steg framåt i utvecklingen. Jag afser kvinnliga funktionärers användning i trafikafdel-

ningens tjänst i större utsträckning än f. n. är fallet. Som vi alla veta, inskränker sig de kvinnliga funktionärernas verksamhet vid trafikafdelningen till telegrafkontoren, hvarjämte ett mindre antal biljettförsäljare och andra bokhållarejänster å stationer i stad innehafvas af fruntimmer. Kan det väl påstås, att dessa fullgöra sina åligganden med mindre framgång än manliga funktionärer? Rättvisan kräfver, att denna fråga besvaras med ett kraftigt nej.

Under sådana förhållanden synes det vara på tiden samt i järnvägens eget intresse att vidga de kvinnliga funktionärernas arbetsfält vid trafikafdelningen. Som dock all sund utveckling bör ske småningom, icke brådstörtadt, borde, så vidt jag förstår, erfarna kvinnliga ordinarie telegrafister, som aflagt fullständig praktikantexamen, beredas tillfälle att visa prof på sin förmåga att utträtta något mer än blott och bart telegrafering, innan mera vidtgående reformer i detta hänseende äro möjliga. På grund af den erfarenhet jag äger i fråga om kvinnliga järnvägsfunktionärers ansvarskänsla, tvekar jag icke att uttala, att plikt känslan hos dem är lika stor som hos de manliga, ja t. o. m. större än hos vissa af de senare.

Saken är f. n. aktuell, ty till järnvägsstyrelsen har den 24 sistlidne november inlämnats en ansökan af 15 kvinnliga funktionärer om rätt att expediera tåg, hvarför jag till mötets benägna besvarande får framställa frågan: under hvilka villkor kunde vid trafikafdelningen anställda kvinnliga funktionärer berättigas att fungera som tågexpeditörer?

Detta uttalande gaf anledning till en liflig diskussion, hvarvid dock de allra flesta talare voro för att utvidga kvinnornas verksamhetsområde. Att äfven en motsatt åsikt gjorde sig gällande, kan man icke egentligen förvåna sig öfver, ty fri konkurrens mellan könen är dock en alldeles för ny idé, för att den ännu skulle ha funnit väg till allas medvetande. Dessutom är ju frågan ingalunda enbart af teoretisk och ideell innebörd, utan betyder i praktiken att då kvinnorna beredas tillfälle till befordran, kunna icke alla män, allra minst de mindre duktiga, ha samma utsikter till avancemang som i den gamla goda tiden, då männen allena behärskade arbetsområdet. Naturligtvis uttalas det icke i denna form vid ett möte, utan man uppehåller sig endast vid frågan om kvinnors lämplighet till sagda poster och vid alla de svårigheter, som skulle möta kvinnorna, men det är icke svårt att läsa mellan raderna omtanken för det egna könet. Där påpekades t. ex. af en talare, att ifall kvinnor skulle tillerkännas rättighet att användas som tågexpeditörer, skulle alla kvinnor yrka på denna rättighet, och det blefve omöjligt att öfvertyga dem om deras olämplighet. För att undgå denna dilemma upplyste han de närvarande om att han för sin del ärnade förklara alla sin afdelnings kvinnliga funktionärer olämpliga till tågexpeditörer.

Dock var han lyckligtvis den enda i sitt slag, och därför resulterade mötets beslut uti att kvinnlig funktionär skulle tillerkännas rättighet att expediera tåg af alla slag, såvida hon på vederbörande trafikinspektörs framställning af trafikdirektören därtill godkändes.

En af de första, som beslöto begagna sig af denna tillåtelse, var fru Milly Tojkander, som snart i sex års tid tjänstgjort vid kontrollkontoret i Helsingfors. Hon fann i stationsinspektor Bruno Nylander, som tillhör en gammal kultursläkt, hvars medlemmar gjort sig bemärkta både som vetenskapsidkare och ämbetsmän i statens tjänst, en person som var villig att gifva henne tillfälle till tågexpediering å ofvannämnda Muurola station med den respektive trafikinspektörens samtycke.

Milly Tojkander reste således upp till Muurola och begynte med sin ämbetsutöfning där i början af juni.

Men enligt förenämnda mötesbeslut kräfdes därtill äfven trafikdirektörens sanktion, och när svaret slutligen anlände från honom, var det nekande, främst på den grund, att en person som ej tillhörde sagda stations personal vore obefogad att öfvertaga en viktig gren af dess arbete.

För att aflägsna detta hinder beslöts att stationsinspektor Nylander skulle ansöka om tjänstledighet från sin befattning och föreslå Milly Tojkander till sin vikarie. Då kunde man åtminstone inte komma fram med den anmärkningen att hon ej tillhörde stationspersonalen.

En kvinnlig stationsinspektor! Tanken var så ny, att trafikdirektören icke själf ville besluta om saken, utan hänsköt frågan till järnvägsstyrelsen. Också för denna var saken ny, och den fann för bäst att afböja.

Det såg mörkt ut för Milly Tojkander, men då skref hon ett privat bref till generaldirektören, herr Ahonen, som varit utomlands medan alla dessa föregående mått och steg vidtagits. Tack vare hans fördomsfrihet och vidsynthet fick hon en vink om att åter inlämna sin ansökan till järnvägsstyrelsen — och denna gång icke utan resultat. Hon utnämndes till tjänstförrättande stationsinspektor å Muurola station i början af augusti och har sedan dess skött denna befattning. — När nu isen är bruten och början gjord, är det att hoppas, att hon vid första lägliga tillfälle skall kunna komma i fråga vid besättande af en ordinarie stationsinspektors plats, det mål hon sträfvar till.

Uti ett privat bref till undertecknad skrifver hon härom: "Vi ha nu ett prejudikat i frågan, och härnäst ansöker jag en ordinarie stationsinspektors tjänst, ty jag känner det så väl på mig, att ju själfständigare arbete jag har, desto bättre befinner jag mig. Icke passar jag till att vara en räknemaskin å kontrollkontoret. Detta har varit en så intressant och angenäm tid för mig, att jag med saknad lämnar Muurola, oaktadt här icke funnits något som helst umgänge."

M. F.

Litteratur.

Herrborum. Af Louise Stenbock, f. Mörner. Sthlm. 1912 (tr. i 200 ex.)

Den ändtligen återvagnade nationalkänslan hos vårt folk, som tager sig uttryck på alla håll, visar sig ej minst stark och lefvande i sin primitivaste form, känslan för hembygd och fädernegård. Allt oftare har på senare åren den känslan varit drifkraften till forskningar, hvilkas resultat spriddt ökadt ljus öfver någon vrå af vårt vida land och dess öden i gångna tider.

Grefvinnan Stenbock hör till dessa hängifna hembygdsforskare. För ett par år sedan publicerade hon i Svenska turistföreningens årsskrift en fängslande skildring af Sankt Annæ socken i Östergötland, färgad af barndomsminnenas skimmer, och i det nu föreliggande vackert utstyrda lilla häftet har hon på uppdrag af sin far pietetsfullt och samvetsgrannt samlat materialet till fädernegårdens historia och i korta drag tecknat den.

Namnet Herrborum möter i urkunder så tidigt som nära sex hundra år tillbaka, och det är många stolta och mäktiga gestalter som skymta i gårdens äldsta ägarelängd: Bengt Algotsson, Bo Jonsson Grip, den mäktiga och rika fru Anna Pedersdotter Bielke och hennes systerson, Gustaf Banér, hvars hufvud föll under bilan på Linköpings torg. Listan på Herrborums ägare under 16- och 1700-talen har äfven att uppvisa många intressanta namn; men mer än blotta notiser om deras förhållande till gården har skildringen att bjuda först med början af 1800-talet, då den öfvergick till författarinnans egen släkt, Mörnrarna. Först nu blef också Herrborum stadigvarande bostad för sina ägare och ramen kring verkligt herrgårdslif.

Vackra afbildningar af på Herrborum förvarade porträtt förhöja värdet af det lilla häftet. Författarinnan är att lyckönska till det blad hon fogat till de svenska herrgårdarnas historia.

Sigrid Leijonhufvud.

Dagnys Redaktion

och

Expedition

är från och med

fredagen den 20 september

flyttad till

Klarabergsgatan 48, 2 tr. Stockholm.

För folk i allmänhet.

I en engelsk rösträttstidning pågår just nu under ofvanstående rubrik en artikelserie, som afser "att besvara några af de frågor som framställa sig för dem, hvilka ännu icke äro öfvertygade om nödvändigheten af rösträtt för kvinnor", och åtskilliga af dessa frågor synas mig på samma gång som de begagna sig af exempel från England dock beröra så allmängiltiga förhållanden, att de böra ha intresse äfven för svenska läsare.

Fråga 1. Är det ej så, att kvinnor få lägre löner än männen, emedan deras arbete ej är likvärdigt med männens?

Svar. Kvinnor begära ej lika lön med männen utom för lika arbete, men i många fall göra kvinnor samma arbete och erhålla mindre lön. För att blott anföra ett enda exempel: I postsparbanken erhålla de manliga bokförarna från 70 till 300 pund om året, medan de kvinnliga för precis samma arbete få från 65 till 110 pund om året. Och om vi undersöka saken, skola vi finna samma skiljaktighet i nästan alla yrken och tjänster, som skötas af män och kvinnor.

Fråga 2. Hur skulle K. P. R. kunna ändra detta?

Svar. För närvarande har regeringen samma dualism i löneförhållanden som enskilda arbetsgifvare, men mr Lloyd George sade vid ett möte i Albert Hall i december 1908, att om kvinnorna finge rösträtt och "därför hade samma rätt att ställa regeringen till svars som männen ha", skulle det icke vara möjligt för någon regering att uppehålla denna olikhet. Nu är det så, att ett lands regering alltid anses som modellen för arbetsgifvare, och ehuru det torde taga tid, innan principen om lika lön för lika arbete genomfördes öfverallt, skulle K. P. R. utan tvifvel öfva den påtryckning, att regeringen aflönade sina kvinnliga arbetare efter principen af samma betalning för lika arbetsprestation som de manliga arbetarna.

Fråga 3. Men gifvas ej högre löner åt männen under förutsättning att de ha familjer att försörja?

Svar. Om så är, är det en förutsättning som ej på något sätt är grundad på fakta. Ogifta män få ej mindre lön än gifta, därför att de inga familjer ha att försörja, och ej heller kan man säga, att själförsörjande kvinnor använda alla de penningar de förtjäna på sig själva. I själfva verket försörja ett stort antal, om icke största antalet arbetande kvinnor sina anhöriga eller bidraga till att försörja dem, alldeles som männen göra.

Fråga 4. Är ej arbetsmarknaden öfverfylld af kvinnor ur medelklassen, som ej äro nödsakade att förvärfva sitt eget uppehälle?

Svar. Naturligtvis äro icke alla kvinnor som arbeta nödvändigt tvungna att göra det för det dagliga brödet skull, men hvarför skall det finnas en särskild ekonomisk standard för kvinnor? Det finns män som ha privatförmögenhet, många jurister, läkare och så vidare,

men det anses icke, att detta hindrar dem att välja lefnadsbana. Rätta förhållandet är, att världens arbete skall utföras af dem som äro bäst kvalificerade därtill och att detta urval af den lämpligaste aldrig kommer att försiggå på ett fullt tillfredsställande sätt, förrän kvinnor så väl som män fritt och obehindradt få välja sysselsättning.

(Öfvers. af *Ellen Wester.*)

Kooperativt jordbruk.

Ett af de mera glädjande tidens tecken är att kvinnorna söka sig in på allt flera områden af själfständigt arbete. Naturligt som det var att kvinnorna, när de först till följe af förhållandenas utveckling sökte sig arbete utanför hemmet, togo det som så att säga låg färdigt för dem, det mekaniska, aflönade, hvilket gaf dem en bestämd och direkt inkomst, lika naturligt är det också att de nu, sedan de pröfvat förmåga och krafter, vilja blifva sin egen arbetsgifvare, att de organisera och starta företag, där de väl få bära risken men också känna glädjen af att föra fram ett verk.

Så har i England i dessa dagar en grupp kvinnor satt i gång ett stort själfständigt företag, hvilket dessutom i sig upptar en af tidens största omskapande idéer, kooperationen. I Sussex ha några kvinnor sammanlutit sig och inköpt en landegendom, hvilken skall drivas kooperativt. Hela planen har uppgjorts af kvinnor och det erforderliga kapitalet, 10,000 pund, har tecknats af kvinnor. Egendomen, som innehåller 223 acres, kommer att skötas helt och hållet af kvinnor, och fullkomligt affärsmissigt. Meningen är att detta skall blifva ett företag, som bär sig. Initiativtagarna ha emellertid äfven haft ett ideellt mål i sikte, de vilja gifva ett exempel af hvilket gifvande företag ett väl skött jordbruk är i England och i handling visa, att emigrationen icke är enda lösningen på de invecklade befolknings- och arbetsproblemen.

Arbetet på egendomen beräknas kunna taga sin början omkring 1 oktober och kommer att omfatta kreaturskötsel, frukt-, grönsaks- och blomsterodling samt, naturligtvis, jordbruk. Som särskildt god åkerjord finns, väntar man sig mycket af detta.

Området är väl bevattnad genom några bäckar och flera källor. I en sträcka af 500 yards gränsar egendomen upp till stora landsvägen. En skog på 30 acres med jakträttigheter hör till. Ett boningshus, flera stugor och praktiga uthusbyggnader äro uppförda på området.

Vi veta att England har framstående kvinnliga landbruks- och trädgårdsskolor. Man kan således utgå ifrån att det är väl skolade krafter, som komma till användning vid detta företag, hvilket till hela sin grundtanke är så i högsta grad tilltalande.

Skulle inte exemplet kunna locka till efterföljd hos oss?
Elpis.

Annonsera i DAGNY!

Notiser.

Stockholms Musik-Institut. Fröken Sigrid Carlheim-Gyllensköld har i sitt institut, utom de af oss förut omnämnda nya ämnena, äfven öppnat en sångklass, som står under den kända konsertsångerskan fru Clary Morales' ledning.

I vår redogörelse för någon tid sedan öfver fröken Carlheim-Gyllenskölds verksamhet uppgafs genom misstag, att hon var elev af bland andra herr Richard Anderson och professor Herman Berens. Det var emellertid hennes äldre syster, som under någon tid var elev till dessa.

Svensk konstnärinna medlem af Union Internationale des Beaux-Arts et des Lettres. Vår berömda skulptris. Sigrid Blomberg, som nu senast framträdte med sitt underbart gripande verk *Bönen* på Svenska Konstnärernas Förenings utställning i Konstakademien denna sommar, har i dagarna kallats till medlem af Union Internationale des Beaux-Arts et des Lettres i Paris. Föreningen, som bland sina medlemmar räknar mera bemärkta konstnärer och författare, bildades år 1905 af Paul Adam, Auguste Rodin och Vincent d'Indy.

De politiska partierna i Belgien och kvinnorösträtten Vid belgiska kamrarnas sammanträdande denna höst lär striden komma att stå het om allmän och lika rösträtt. Det väntas att socialisterna ämna öfva tryck genom hotelser om en generalstrejk för att få saken att gå igenom. Emellertid förspörjes det, att några medlemmar af den katolska majoriteten då skola föreslå att rösträtten utsträcker äfven till kvinnorna — äfven där har man gjort sig skyldig till den oegentligheten att tala om allmän rösträtt utan att kvinnorna därvid medtagits. Att katolikerna plötsligt börja tänka på kvinnorna är naturligtvis blott ett schackdrag till deras egen fördel och mot socialisterna, då som bekant kvinnorna i Belgien i mycken stor utsträckning stå under starkt inflytande af prästerna och katolikerna därigenom skulle kunna komma att bibehålla sin majoritet, äfven om den allmänna rösträtten, hvarigenom socialisterna i mängd komma med, infördes.

De socialistiska deputerade omfatta emellertid i allmänhet af princip kvinnans rösträtt, hvarföre man får utgå ifrån att äfven de komma att rösta för ett dylikt förslag.

Det liberala partiet i Belgien är däremot bestämdt emot kvinnorösträtten och förklarar den för ett språng ut i det okända. Men naturligtvis fruktar partiet i främsta rummet den förstärkning, som kvinnorösträtten skulle förskaffa klerikalerna.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarataga allas intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Från allmänheten.

Glöm ej "De gamla".

Det är det motto, som föreningen för "De gamlas dag" satt som sitt valspråk, låt ej den uppmaningen förklinga ohörd. Ni som med lugn kunna emotse den kommande ålderdomen kanhända ej fullt fatta hur det kan kännas för dem, som hela sitt lif arbetat för sitt uppehälle och aldrig af den knappa inkomsten kunnat spara något för ålderns dag. Den nöd som finnes i det tysta är ofta gripande nog.

De medel som de två föregående åren kommit in, ha bidragit till att bereda en liten solglimt i de gamlas tunga lott, många äro de, som äfven i år hoppas på en liten välbehöflig hjälp. I år förberedes äfven ett amerikanskt lotteri, vi vända oss nu åter till den aldrig tröttnande allmänheten med en bön att erhålla gåvor därtill, hvilka med största tacksamhet emottagas å "De gamlas dags" byrå, Stockholm, Drottninggatan 5, Allm. telefon 227 47. Riks 126 20. Byrån öppen tillsvidare 12—4.

G—a.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Bonniers månads-häften.** September.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Lifvets förlängning.** Essays optimistes. Af *Elie Metchnikoff*. Öfverättning från franska originalet af *Ingrid Törngren*.

Wettergren & Kerber, Göteborg: **Lite prat igen.** Af *Ernst Leffler*.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Striden mot ålderdomen,** samt dennas orsaker och behandling genom hygieniska och terapeutiska åtgärder. En handbok för ett rationellt lefnadssätt. Af *Dr A. Lorand*, badläkare i Karlsbad. Bemyndigad öfversättning efter 4:de upplagan.

Aktiebolaget Ljus, Stockholm: **Den osynliga kedjan.** Af *Bernhard Risberg*.

Åhlén & Åkerlunds förlag, Göteborg: **En bruksbokhållares minnen.** Af *Gustaf Schröder*.

Glöm ej
att i tid förnya
Kvartals-
prenumerationen.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{1}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Ung lärarinna

söker plats som guvernant. Musikalisk. Svar till »Hösten 1912», Töreboda, p. r.

19-årig flicka

som genomgått småskoleseminarium önskar plats i familj att läsa med minderåriga barn. Kan äfven undervisa något i musik. Svar under adress S. T., Torsås, p. r.

Plats å apotek

önskas af studentska, nu eller längre fram. Svar till »Realstudentska», S. Gumælii Annonsbyrå, Göteborg.

Verkligt god plats

önskas 1 Nov. af ung flicka, som nu innehar anställning i större hushåll. Van och kunnig i ett hems vård och skötsel. Arbetsam och ordentlig. Själständigt plats i familj, brukshushåll, »matlag» el. dyl. föredrages.

Svar märkt »1887», torde sändas till *Benninge hemskola, Strängnäs.*

Barnsköterska

söker plats till 1 nov., goda rek. finnas. Svar till »27 år», Ottebol, p. r.

19-årig flicka

som genomgått småskoleseminarium önskar plats i familj att läsa med minderåriga barn. Kan äfven undervisa något i musik. Svar under adress S. T., Torsås, p. r.

Ung Kindergartenlärarinna

önskar lämplig sysselsättning. Svar till »E.», Annonsb. Ö. Larng. 1, Göteborg.

Medelålders bättre flicka

önskar plats som sällskap och hjälp i hemmet äfvensom deltaga i skrifgöromål. (Van å domsagekansli). De bästa betyg från dylika platser. Svar till »God handstil», Varberg, p. r.

Plats som barnfröken

sökes af i år utexaminerad kindergartnlärarinna. Kunnig i slöjd och sömnad.

Svar till Box 33, Skara.

Plats sökes till i Jan.

af 25-årig bild. flicka, helst på landet. Kunnig i ett hems skötande, genomgått en prakt. kurs i hushållsskolan »Cordonne Bleu» i Paris. Talar tyska och franska. Vidare upplysningar inom 14 dagar erhålles genom Fru Boman, Sundbyberg, Posthuset.

Undervisningsvan, yngre lärarinna

önskar läsa med mindre barn, äfven språk. Gärna några kurser. Vidare upplysningar och rekommendationer erhållas å Fredrika Bremer Förbundets Byrå, Stockholm.

Ung, musikalisk flicka,

som studerat musik vid Konservatoriet i Stockholm, äfven en tid i Dresden, önskar plats nu genast i familj i hufvudstaden som sällskap samt om barn finnas, äfven undervisa i musik. Lön fordras ej, endast tillåtelse att några timmar dagligen få ägna åt egna musik- och sångstudier. Svar till »21 år», Barometerens expedition, Kalmar.

Ung nyutexaminerad sjuksköterska

önskar plats 1 Okt. Helst privat. (Gärna bröstsjuk.) Goda rek. Svar till »Syster Lilly», Emmaboda.

Kvinnlig sjukgymnast

önskar plats, helst i Stockholm, som assistent eller i familj. Svar till »Sjukeymnast», p. r. Ljungbyholm. (Kalmar län.)

En 19 års flicka

som genomgått praktisk skola, önskar plats i bättre familj. Svar märkt »Familjemedlem», Timmerabben p. r.

Ung bättre flicka

önskar omkring den 15 Okt. plats i familj, där jungfru finnes, för att biträda i hushållet, och för öfrigt deltaga i alla inom hemmet förekommande göromål. Önskas få anses som familjemedlem. Lön önskas. Svar emotes tacksamt till »20 år», p. r., Tranås.

Ung tysk dam

önskar 1 Okt. eller senare plats i god familj i Stockholm som sällskap eller att undervisa större barn i tyska språket. Närmare upplysningar lämnas af

*Fru B. Jacobson, Ekeby gård.
Rikst. Wrena.*

Plats som husföreståndarinna

gärna i hem där barn finnas, eller som hjälp och sällskap åt äldre herre el. dam önskas af bildad 35 års änkefru. Van vid såväl stads- som landthushåll samt skrifgöromål. Svar märkt »Fina betyg & ref.» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ung flicka,

kunnig i matlagning, linne- och konstsömnad samt något klädsömnad söker plats i skola eller familj. Gör icke anspråk på att vara familjemedlem. Svar till »Skolkökslärarinna». p. r., Upsala.

Ung flicka

som genomgått en kurs i »Fackskolan för huslig ekonomi», Upsala, önskar plats på gods el. herrgård i slutet af Okt. som hjälp till bättre göromål. Önskas anses som familjemedlem. Svar till »Familjemedlem», p. r. Hammarstrand.

Ung flicka

önskar plats på kontor. Har genomgått 6-klassig Elementarskola, därefter under 1 års tid haft anställning å Järnhandelskontor och genomgått årskurs vid Bröderna Pahlmans Handelsinstitut. Svar till »18 år», p. r. Enköping. Allm. tel. 1 66.

Junges Mädchen,

deutscher, sucht Stellung als Kinderfräulein. Offerten unter »E. B.», p. r. Varberg.

Som barnfröken

eller husmoderns verkliga hjälp och sällskap önskar ung, bättre, barnkär flicka plats i familj, där jungfru finnes. Tacksam för svar till »Små lönepretentioner», p. r., Upsala.

Bildad, anspråklös flicka

söker plats såsom husmoders hjälp i liten familj eller hos ensam dam. Kunnig i matlagning, bakning och öfriga husliga sysslor.

Tacksamt emotseende svar före oktober till "Familjemedlem", Ångelholm, p. r.

Ett bildadt medelålders fruntimmer

önskar få komma till äldre dam som sällskap och hjälp i huset eller ock att förestå hemmet för äldre herre, där tjänarinna finnes. Sökanden har förut innehaft sådana platser och är nu genom dödsfall ledig. De bästa rekommendationer, skriftliga eller muntliga, kunna erhållas. Svar torde insändas till »E. R.», poste restante, Gnesta.

Husföreståndarinneplats

hos bättre ungherre eller änkeman sökes af bildad flicka fullt kompetent att sköta ett hem. Svar till »28 år», Örebro p. r.

Två unga, bildade flickor,

som genomgått hushållsskola, önska plats (helst i svensk familj i utlandet) för att under husmoders ledning hjälpa till med allt, som till hemmets skötande hör. Om barn finnes, villig undervisa i musik och läxläsning. Svar till »Sept. 1912», Avesta, p. r.

Gymnastikdirektör,

kvinnlig, som genomgått Gymnastiska Central-Institutet, önskar plats vid institut eller hos enskild person i in- eller utlandet. Svar till: »Gymnastikdirektör 1911», Svenska Telegrambyråns Annonsafd. Sthlm.

Lärarinna

med betyg från tvåårig småskoleseminariekurs önskar plats i familj att undervisa ett eller flera barn. Svar till »Undervisningsvan», Smålands Annonsbyrå, Jönköping.

Ung, elementarbildad flicka,

som 1 år haft plats i familj i Tyskland önskar plats att vara behjälplig vid läxläsning eller undervisa mindre barn. Äfven van vid husliga sysslor. Tacksam för svar till »Familjemedlem», S. Gumælii Annonsbyrå, Göteborg.

Flicka af god familj

som genomgått Fackskolans i Upsala husmoderskurs och som har flerårig praktik i hushåll, önskar plats som husmoders hjälp och sällskap. Svar till »23 år», Nya Tidningskontoret, Upsala.

LEDIGA PLATSER.**23 års flicka**

önskar plats den 1 Okt. som barnfröken eller husmors hjälp. Helst i Stockholm. Rek finnes. Svar till "Gläd humör", Katrineholm, p. r.

Ordinarie folkskollärare- eller folkskol-läraryrketjänsten

i fasta folkskolan vid Sporekungöres till ansökan ledig före den 19 instundande oktober under adr. Skolrådet i Döderhult, Oskarshamn. Lön enligt lag, vedbrandsersättning 100 kronor, ersättning för fortsättningskolan 150 kronor, om minst 10 kompetenta elever däruti undervisas. Skolan är belägen i en naturskön trakt vid allmänna landsvägen $\frac{3}{4}$ mil från Oskarshamn och tillhör litt. F i normalplanen. Trenne bostadsrum med kök och planteringsland. Läkarebetyg torde medfölja ansökningshandlingarna.

Döderhults församling i Kalmar län den 8 augusti 1912.

J. Arbmän.

Ledig småskolläraryrketjänst.

Vid Hvetlanda köpings enligt skolformen litt. a anordnad småskola finnes en ledig tjänst att söka hos skolrådet av därtill kompetent lärarinna före den 6 nästa oktober.

Lön enligt lag, varjämte kan beräknas inkomst för undervisning i kvinnlig slöjd. Platsen tillträdes den 1 januari 1913.

Hvetlanda den 31 augusti 1912.

Fr. Hagström.

Skolrådets ordförande.

Kvinnligt biträde

erhåller plats å inkassobyrå i stad i Norrland den 1 instundande oktober. Sökanden bör förut innehaft plats hos ombud för köpmannaföreningar och skall vara fullt kompetent att på egen hand föra kassa, hafva vana vid inkasseringögöröml och meddelande af soliditetsupplysningar, hafva vacker handstil och vara kunnig i maskinskrifning. Den sökande skall besitta ordningssinne, vara arbetsam, rask och energisk.

God aflöning är att beräkna för kompetent sökande. Endast de, som kunna förete de bästa rekommendationer och fylla ofvannämnda villkor, kunna ifrågakomma. Svar med betygsafskrifter, fotografi och lönepretentioner snarast till märke »Stadsfogde», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm., f. v. b.

Barnmorskeplatsen

för Vallby och Bolshögs församlingar förklarar härmed till ansökan ledig. Lönen utgår med 300 kr. kontant jämte bostad och vedbrandsersättning, samt särskildt för varje förrättning m. m. Sökande till nämnda befattning böra insända betyg till undertecknad inom 14 dagar.

Vallby pr Hammenhög den 1 sept. 1912.

O. Olausson.

Kommunalnämndsordförande.

Korrespondent,

fullständigt hemma i stenografi och maskinskrifning samt behärskande tyska, engelska och helst äfven franska, erhåller anställning å härvarande firma från 1 oktober. Betygsafskrifter, uppgifter om referenser och löneanspråk samt fotografi, som återsändes, adresseras till »Export- och Import-Aktiebolag 1913», under adr. S. Gumælii Annonsb., f. v. b.

Guvernans

undervisningsvan erhåller i höst plats i Härjedalen att läsa med en gosse till 2:dra klass i läroverk. Önskligt att äfven i viss mån hjälpa frun i hemmet. Betygsafskrifter, lönevillkor m. m. torde före månadens slut sändas under adress Komminister Erland Franzén, Linsell.

Värdinna.

Stadgad flicka eller yngre, barnlös änkefru af god familj och god uppfostran, frisk och stark, med godt, vinnande sätt och utseende, kunnig i allt som erfordras för ett bättre hems skötande samt därjämte intresserad af att biträda med skrifgöromål, erhåller plats genast mot hög aflöning för att med hjälp af jungfru sköta 3 personers hushåll hos medelålders, aktad, barnlös änkeman. Naturskön plats i mell. Sverige. Svar med uppgift om ålder och förutvarande sysselsättning åtföljdt af rekommendationer eller ref. och fotografi till »God värdinneplats, Sept. 1912» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bildad tyska eller tysktalande flicka,

barnkär, frisk och vänlig, kunnig i enkel sömnad, får plats på landet till början af nov. Äfven barnhusa sökes. Hon skall helst vara äldre, fullkomligt pålitlig, duktig i tvätt, strykning och städning. Svar med referenser, fotografi och löneanspråk sändes till »R. E.», Storvik, p. r.

Föreståndarinneplatsen

vid nyinrättade landthushållsskolan i Tomelilla är till ansökan ledig före d. 25 sept. Lön: 300 kr. för år jämte fri bostad och fri mat under pågående kurser. Sökanden bör innehafva den för sådan plats erforderliga utbildningen. Platsen tillträdes d. 1 nov. innev. år.

Folkhögskolan, Tomelilla, d. 4 sept. 1912.

STYRELSEN.

Bildad barnsköterska,

engelska el. svenska, för två gossar, ålder 5 år och 4 mån. önskas till välsituerad familj i Finland. Vidare upplysningar genom Fredrika Bremerförb. byrå.

Bättre anspråklös flicka,

som vill deltaga i alla inom ett hem förekommande sysslor får genast plats i 2 personers hushåll i Södra Dalarna. Svar till "B. T.", Kullsveden.

Kvinnlig,

något språkkunnig stenograf sökes. Svar till "Rutinerad", p. r., Stockholm St.

Språkundervisning.

En i engelska språket undervisningsvan dam, helst infödd engelska, önskas till ingenjörsfamilj nära stad i öfre Norrland för att undervisa i språket. Svar med referenser emotses till "C. T.", poste restante, Luleå.

I höst

önskas å herregård en element-bildad ung flicka att läsa med 9-åring. Svar med ref. o. fot. till "September 1912", Norrköping, p. r.

En enkel flicka

önskas nu genast som husmoderns hjälp och sällskap. Bör vara kunnig i bakning och matlagning. Svar till "Villig och ordentlig", Sigtuna, p. r.

För sjukgymnast eller flicka, som genomgått sjuksköterskekurs, resvan o. språkkunnig finnes plats ledig inst. 1 November å egendom i Västergötland. Ca tre månader af nyåret tillbringas antagligen i Egypten eller vid Rivieran. Löne-förmåner 50 kr. pr månad o. allt fritt. Betyg med fotografi o. referenser sändas till Fru O. Breithaupt-Meyer, adress Rånnum.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition
Kapitalräkning } 4½ %

Sparkasse-
räkning 4 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Åberopa alltid

annonserna i

DAGNY!

Wiréns utsökta **PARFYMER**, eleganta damers förtjusning.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

(LEDIGA PLATSER)

**Ledig lärare- eller
lärarinnetjänst
vid fast folkskola.**

Då inom ansökningstiden ingen sökande anmält sig till den ledigförklarade läretjänsten vid Gammalgårdens fasta folkskola i St. Skedvi skoldistrikt i Kopparbergs län, så kungöres denna tjänst å nyo ledig att sökas inom 60 dagar från första dagen ledigförklarandet å nyo skett i Post- och Inrikes tidningar (den 31 juli 1912).

Lön och undervisningsskyldighet efter lag. Eventuellt kan undervisning förekomma i fortsättningskola och slöjd mot särskild ersättning. Skolan är väl byggd och belägen i fridfull och naturskön trakt i södra Dalarna, nära allmänna landsvägen mellan Falun och Hedemora, en mil från Bispbergs järnvägsstation, en knapp halfmil från St. Skedvi kyrka.

Ansökningshandlingar, ställda till skolrådet i St. Skedvi skoldistrikt, skola vara skolrådsordföranden tillhandakomna före ansökningstidens utgång.

Kvista den 30 juli 1912.

Å skolrådets vägnar:

Elias Sandelius.

Ordförande.

Adress Kvista.

**Kvinnlig
trädgårdsmästare**

Från 1 oktober finnes plats ledig för *frisk och duglig kvinnlig trädgårdsmästare* vid Stockholms Barnavårdsnämnds uppfostringsanstalt för flickor.

Ansökningar, åtföljda af betygsafskrifter, torde *snarast möjligt* insändas till Stockholms stads Barnavårdsnämnd, Fredsgatan 9, som äfven meddelar närmare upplysningar.

Operationssköterska

får plats senast 15 Nov. vid *Jönköpings lasarett*. För dugande sköterska synnerligen förmånliga lönevillkor. Ansökan snarast till överläkaren.

Läraryrkebefattningen

vid fasta småskolan i *Svenljunga*, Älfsborgs län, med lön efter lag och tillträde med nästa läsår, sökes hos skolrådet, adr. Svenljunga, före den 1 nästa oktober. Prof fordras, men resekostnaden å 3 kl. järnväg ersättes jämte 6 kr. i traktamente.

Stockholms Musikinstitut.

Brahegatan 7 B. Allm. Tel. 11596. Rikstel. Öst. 1185.

Höstterminen börjar den 16 September. Undervisningsämnen: *Piano, sång, violin, harmonilära och musikhistoria*. Förste lärare i sång: Fru *Clary Morales*, i violin: Herr *Julius Ruthström*, i piano: *Undertecknad*, Lärare i harmoni: Direktör *Otto Olsson*. Musikhistoriska föreläsningar: Herr *Olallo Morales*.

Anmälningar skriftl. fr. d. 1 sept. och muntl. fr. d. 9 sept. hvarje dag kl. 1—3 samt ½ 6—½ 7 e.m. Under terminen anmälnings- och mottagningstid dagl. kl. 1—2. Prospekt tillhandahålles. Filialer å *Söder, Kunghsholmen och Lidingön*.

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

Lektioner i Linnésömnad

(äfven blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR, Stockholm.
Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR, Malmö.
Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

**Doktorinnan Erikssons
Hvilohem.**

Postadr.: *Arvika*. — Naturskönt
läge. Billiga lefnadskostnader.

**Sprid
DAGNY!**

GYNNA DAGNYS

ANNONSÖRER!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Sedan tystnaden bröts. Af *Metta Greger*.

Kvinnorna och pensionsförhållandena. Af *Adèle Philipson*.

Sojourner Truth. En af pionjärerna för K. P. R. Af *Ellen Wester*.

Finlands första kvinnliga stationsinspektör. Af *Maikki Friberg*.

Louise Stenbock f. Mörner. Herrborum. Rec. af *Sigrid Leijonhufvud*.

För folk i allmänhet.

Kooperativt jordbruk. Af *Elpis*.

Notiser.

Från allmänheten.

Insänd litteratur.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**